

Septuagesima søndag d. 28. januar 2018

Salmer:

7: Herre Gud

370: Menneske, din egen magt

27: Du gav os efter dit behag

6: Dig være mildeste Gud Fader

Prædikentekst: Matthæusevangeliet 25,14-30

Jesus sagde: »Det er med Himmeriget som med en mand, der skulle rejse til udlandet og kaldte sine tjenere til sig og betroede dem sin formue; én gav han fem talenter, en anden to og en tredje én, enhver efter hans evne; så rejste han. Den, der havde fået de fem talenter, gik straks hen og handlede med dem og tjente fem til. Ligeledes tjente han med de to talenter to til. Men den, der havde fået én talent, gik hen og gravede et hul i jorden og gemte sin herres penge. Lang tid efter kommer disse tjeneres herre tilbage og gør regnskab med dem. Den, der havde fået de fem talenter, kom og lagde andre fem talenter på bordet og sagde: Herre, du betroede mig fem talenter; se, jeg har tjent fem talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Også han med de to talenter kom og sagde: Herre, du betroede mig to talenter; se, jeg har tjent to talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Så kom også han, som havde fået den ene talent, og han sagde: Herre, jeg kender dig som en hård mand, der høster, hvor du ikke har sået, og samler, hvor du ikke har spredt, og af frygt for dig gik jeg hen og gemte din talent i jorden. Se, her har du, hvad dit er. Men hans herre sagde til ham: Du dårlige og dovne tjener! Du vidste, at jeg høster, hvor jeg ikke har sået, og samler, hvor jeg ikke har spredt. Så burde du have betroet mine penge til vekselererne, så jeg havde fået mit igen med rente, når jeg kom tilbage. Tag derfor talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter. For enhver, som har, til ham skal der gives, og han skal have overflod, men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har. Og kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Dér skal der være gråd og tænderskæren.«

Jeg begyndte at spille fodbold som 12-årig i Hanning Boldklub i Vestjylland. I årene siden da har jeg både i perioder spillet indendørs fodbold og udendørs fodbold. Min karriere toppede, da jeg spillede serie 4 fodbold i Dejbjerg KFUM. Det var sjovt. Jeg har nogle gange en eller anden helt forskruet tanke om, at jeg nok godt kunne have kommet noget højere op i rækkerne. Hvis bare jeg havde trænet noget mere i stedet for at køre traktor. Hvis bare jeg var begyndt lidt tidligere i fodboldklub i stedet for at kravle i blommetræer. Men det er for sent nu. Mit talent blev begravet i den vestjyske muld, og jeg kommer aldrig til at leve af at spille fodbold.

I dag hører vi om en mand, som graver sin, ikke sit, talent ned i jorden. For det drejer sig ikke om talentet til at spille fodbold eller stå på scenen i fjernsynet og synge for hele nationen. Nej, i Jesu lignelser handler det, i hvert fald i første omgang, om penge. En talent er egentlig en møntenhed og stammer oprindeligt fra, at 1 talent var lig med 30 kg metal, sandsynligvis sølv, hvilket var lig med den løn, som man fik for 6000 dages arbejde, altså, cirka et halvt livs arbejds løn. Så kan I jo selv begynde at gange op og se, hvor mange millioner det bliver til... ☺

Tre tjenere får betroet deres herres formue, alle hans talenter. Så det er kæmpe summer, som de tre tjenere får betroet af deres herre. Sikke et ansvar, sikke muligheder. En får fem talenter, en får tre, en får en.

De to af dem, de to, som fik flest, går straks i gang med at handle med pengene. De får hurtigt tjent henholdsvis fem til og to til. Den, som fik én talent, går derimod ikke i gang med at handle med sin talent. Han graver den ned i et hul i jorden.

Egentlig var det slet ikke så dumt det med at grave penge ned i jorden. På den tid, lang tid før der opstod banker, var det meget normalt at gemme pengeskatte og andre værdigenstande i jorden. Det var det sikreste, hvis der kom krig, eller hvis man blev overfaldet. Der fandtes godt nok folk, som man kunne låne pengene til og som så investerede dem. Dem som kaldes ”vekselererne” i Jesu lignelse. Men det var ikke altid de mest troværdige mennesker, som gjorde den slags pengehandler. Så det var det sikreste at gemme dem i jorden. Så den tredje tjener handler sådan set på en måde klogt og forsigtigt. Han passer godt på herrens penge.

Da herren kommer tilbage og vil gøre regnskabet op, går det godt for de første to tjenere. De har tjent fem til og to til, de får ros og går ind til deres herres glæde. Til festen og det evige liv. Men den sidste. Han får ingen ros for at have passet godt på herrens penge. Hans herre vil have action, han vil have pengene i spil. Han vil, at de skal bruges og investeres. Og det gjorde den tredje tjener ikke. Han bragte ikke sin talent i spil. Han udnyttede ikke det potentiale og de muligheder, som faktisk var i de penge.

Han undskylder sig med, at han kendte sin herre som en der høster, hvor han ikke har sået, samler hvor han ikke har spredt. Altså en som aggressivt og sultent rager til sig af andres midler og marker. Og derfor blev han bange for ham. Han begrundede sin handlemåde i sin frygt. Han har tænkt, at hvis hans herre er en, som aggressivt og sulten rager til sig, så vil det ikke være godt at blive ramt af hans vrede. Så er det bedre at være forsigtig og forsøge at undgå at gøre noget forkert end at sætte pengene i handler.

Herren går med på tjenerens tanke og udfordrer den: Selv hvis det billede du har af mig som aggressiv og sulten skulle være sandt, hvorfor har du så netop ikke investeret mine penge for at få dem til at vokse, så jeg kan få flere midler? I stedet for at grave dem ned i jorden kunne du da i det mindste have givet dem til vekselererne, så jeg kunne tjene bare en lille smule på dem. Men nej, det gjorde du ikke.

Vi hører aldrig den tredje tjeners svar. For han bliver frataget den ene talent, han bliver frataget sin opgave og sit ansvar og kastet ud i mørket.

Hvad kan vi lære af den her lidt barske lignelse?

Vi kan lære, at vi hver især har fået givet en helt masse af Gud. Hvad er det, vi har fået af Gud? Det er vores liv. Det er vores evner. Med livet og evnerne følger der ansvar og muligheder. Det er vores talenter, og det er op til os at forvalte dem på en god måde, så at Jesus vil rose os, når han kommer igen, eller når vi skal stå til regnskab for ham på dommens dag.

Vores liv, som vi har fået af Gud, er kæmpestort. Vi har kæmpestor magt over hinanden, når vi er i fællesskab med hinanden. Vi har evner, som vi kan vælge at bruge eller ej. Vi har ansvar, som vi kan vælge at leve op til eller lade være. Vi har muligheder, som vi kan vælge at bruge eller ej.

Og vi er sådan set frie til at bruge vores liv, som vi vil. Ligesom tjenerne får vi ikke en konkret detaljeret plan for, hvordan vi skal bruges vores evner, hvordan vi skal leve op til vores ansvar, og hvordan vi skal udnytte vores muligheder. Vi får bare betroet dem.

Og når vi kigger ud over verden, så er der sandelig mange måder mennesker, bruger deres evner på. Nogle bruger dem til at skabe fred og retfærdighed. Nogle bruger deres evner kreativt og skaber skønhed. Andre bruger dem måske lidt for kreativt og bruger dem til at sprede splid mellem mennesker. Nogle bruger deres evner til at rage til sig og gøre sig rig. Nogle bruger dem til at bryde regler og sige, at det er i en eller anden højere sags tjeneste, eller for at gøre op med et uretfærdigt system.

Vi kan virkelig bruge vores evner på mange måder. Sådan er det, når Gud ikke personligt giver os færdige køreplaner for vores liv, når han lader det være op til os at forvalte de evner og muligheder, som vi får i livet.

Og vi kan spørge: Gud, hvordan tør du? Er det egentlig ikke lidt ansvarsløst, at du giver os så store muligheder og ansvar? Gud, kender du ikke vores historie? Som menneskehed og som enkeltpersoner? Den er ikke alt for køn. Fuld af fejl. Fuld af sår.

Gud, du som er så stor og mægtig, højt hævet over os. Du gør store ting, der ikke kan udforskes, og undere, der ikke kan tælles, som Job sagde det. Du er så hellig og retfærdig. Du har da egentlig ikke brug for os, har du? Skal vi ikke bare stikke vores hoved og vores talenter ned i jorden og lade dig ordne det hele? Det ville da være det sikreste. Og det bedste.

Men nej.

Gud har andre planer og andre metoder. Han vil netop bruge os. Han vil bruge det svage og skrøbelige, det fejlende og egoistiske. Gud ser vores potentiale. Han ser, hvad der kan komme ud af

os. Han ser, at vi kan vokse med opgaven. Når vi udbreder hans rige, de gode nyheder om hans søn, så sker der også noget med os. Så formes vi. Så lærer vi mere om os selv, mens vi lærer mere om Gud. Så lærer vi, at vi ikke skal frygte, hvad andre mennesker tænker om os. At det ene afgørende er, hvad Gud tænker om os, at han kender os, og vi kender ham.

Som K.L. Aastrup siger det i den næste salme, vi skal synge, så var det efter Guds behag at give os liv og evner at forvalte. Gud elsker at se mennesker vokse med opgaven. Han elsker at se, når hans kærlige gaver folder sig ud og bliver til gavn for andre. Han elsker at se, når hver enkelt af os viser sig at være en god investering, når vi bruger vores liv på gode, sande og skønne måder.

For Gud har trods har givet os retninger for vores liv. Vi skal bruge vores evner til at passe på skaberværket og forvalte det, så godt vi kan. Vi skal bruge vores evner til at elske vores næste og kæmpe for en bedre og mere retfærdig verden for alle. Vi skal hver især bruge vores evner til tro og opbyggelse for andre i kirken. Vi skal bruge vores evner til at pege på Kristus med vores liv, med vores penge, med vores tid, med vores ord. Kun på den måde kan vi virkelig elske vores næste og kæmpe for, at de også får del i det evige liv.

Det evige liv, som vi dybest set kun kan gøre os håb om, fordi Jesus tog sit ansvar og sin opgave på sig og fuldt ud fulgte Guds plan. Han udnyttede muligheden for at åbne en vej for os til Gud, da han døde for os og alle vores svigt. Han brød dødens magt ved at opstå igen fra de døde. Vores liv skal netop ikke ende nedgravet i et hul i jorden, hvis vi er i følgeskab med Kristus. For så er der håb om, at vi kan opstå igen til evigt liv hos ham. Det er Guds største gave til os.